

Pokuste se provést rozbor stavby slova podle vzorů:

nepolapitelný

ne	po	lap	i	tel	n	ý
předpona	předpona	kořen	přípona	přípona	přípona	koncovka

učitelka

uč	i	tel	k	a
kořen	přípona	přípona	přípona	koncovka

přenocovat

pře	noc	ova	t
předpona	kořen	přípona	koncovka

Slova k rozboru:

umývadlo, záložka, zacvičit, vorařství, vodárna, cvičiště, odkládací, křičící

Vysvětlení – doporučený postup:

I. Postup (vychází ze zkušenosti se slovtvorbou, nemusí být vždy zcela spolehlivý)

a) Nejdříve vyznačíme ty části slova, které poznáme bezpečně: koncovku podstatného nebo přídavného jména, infinitivní koncovku slovesa, popř. předponu

ne - po -lapiteln - ý

učitelk - a

pře - nocova - t

b) Pokusíme se určit kořen = tu část, kterou mají společnou všechna slova slovtvorně příbuzná, tj. řekneme si co nejvíce příbuzných slov. Nesmíme zapomenout, že existuje hlásková alternace.

Kořeny jsou vyznačeny tučně:

ne - po - **lap** - iteln - ý

uč - itelk - a

pře - **noc** - ova - t

c) To, co „zbude“ po poznání předpony/předpon, koncovky a kořene, je přípona nebo soubor přípon. Na základě zkušenosti s tvořením slov určíme hranice přípon (pouze slovo *nocovat* má jen jednu příponu).

II. Spolehlivější postup:

Postupně určujeme základová slova

nepolapitelný

1. krok: základové slovo je *nepolapit* → odtrhneme příponu *-itelný*; jde o přídavné jméno, které má vždy koncovku *-ý* - odtrhneme tedy i koncovku *-ý*:

nepolapi - ^{přípona} ^{koncovka} *itelný*

2. krok: a) základové slovo pro sloveso *nepolapit* je *polapit*, je odvozeno předponou *ne-* → odtrhneme předponu *ne-*.

b) základové slovo pro sloveso *polapit* je *lapit* je odvozeno předponou *po-* → odtrhneme předponu *po-*.

^{předpony} ^{přípona} ^{koncovka}
ne - po - lapi - itelný

3. krok: Zůstává nám neurčená část *lapi-* – je to už kořen?

Odpověď: Je to část slovesa bez infinitivní koncovky, tj. je to slovesný kmen infinitivní. Všechna slovesa kromě sloves 1. třídy vzorů *nést*, *péct* a slovesa 3. třídy *kryt* mají v infinitivu jinou než nulovou kmenotvornou příponu.

Sloveso *lapit* patří do 4. Třídy, časuje se podle vzoru *prosit* → *-i-* je kmenotvorná přípona, kořenem je *-lap-*.

^{předpony} ^{přípony} ^{koncovka}
ne - po - lap - i - itelný
kořen